

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زبان عربی (۱)

دوره کاردانی تربیت معلّم

رشته آموزش دینی - عربی

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی

نام کتاب : زبان عربی (۱) - ۲۰۱۵

مؤلفان : دکتر اباذر عباچی، دکتر عیسی متقی‌زاده

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت: www.chap.sch.ir

صفحه‌آرا: علی نجمی

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

تلفن: ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۴۴۵/۶۸۴

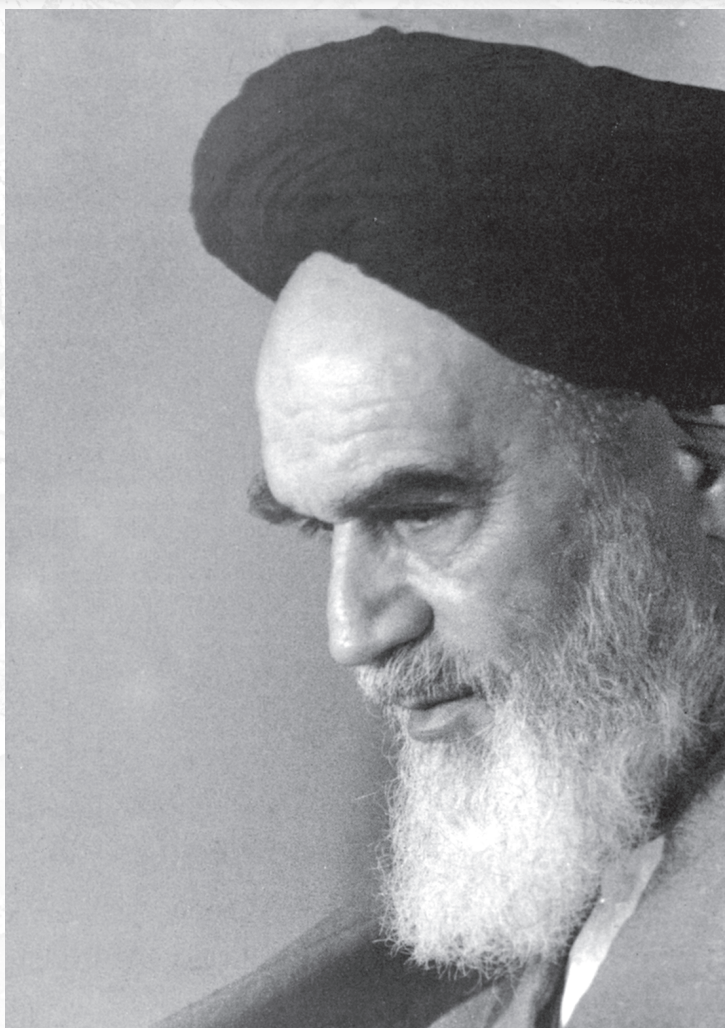
چاپخانه: سمارنگ

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ هشتم ۱۳۹۰

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۹۶۴-۰۵-۰۶۹۱-۵ ISBN 964-05-0691-5

این نونهالانی که امید آتیه‌ی کشور اسلامی هستند، این‌ها امانت‌هایی هستند در دست معلمین و دیران و کسانی که متکفل امور این‌ها هستند. باید تربیت‌ها به‌طوری اسلامی و سازنده باشد که نسل آتیه *إن شاء الله* یک نسل تربیت شده‌ی اسلامی و مفید برای جامعه‌ی اسلامی باشد.

امام خمینی (ره)

فهرس الكتاب

الدرس	العنوان	القواعد	الصفحة
الدرس الأول	الشورى و الاستشارة	أقسام الكلمة	١
الدرس الثانى	المعلم و عَظْمَةُ عَمَلِهِ	الاسم و أقسامه	١٣
الدرس الثالث	النفس	أقسام الاسم من حيث آخره	٢٣
الدرس الرابع	اصْنَعْ حياتك	المعرفة و النكرة و أنواع المعارف	٣٢
الدرس الخامس	العملُ محور الحياة	بقية المعارف	٤٤
الدرس السادس	عشر وصايا للنجاح في الحياة العملية (١)	الفعل و أقسامه	٥٤
الدرس السابع	عشر وصايا للنجاح في الحياة العملية (٢)	أبواب الثلاثي المزيد و معانيها	٦٧
الدرس الثامن	الصخرةُ الصَّماءُ	الفعل الرباعي - الإبدال - نون التوكيد	٧٩
الدرس التاسع	الجزع عند المصيبة مصيبة أخرى	اللازم و المتعدي المعلوم و المجهول	٨٩
الدرس العاشر	صحة البيئة في الاسلام	المشتقات (١)	٩٩
الدرس الحادي عشر	الأسوة الحسنة	المشتقات (٢)	١١١
الدرس الثاني عشر	قصتان من كليله و دمنة	تصريف غير السالم	١٢٠
الدرس الثالث عشر	عزة المؤمنين	قواعد الإعلال (١)	١٣٤
الدرس الرابع عشر	الصحيفة السجادية	قواعد الإعلال (٢)	١٤٥
الدرس الخامس عشر	في الاستعاذة من المكاره و سَبِيئِ الأَخلاق	قواعد الإعلال (٣)	١٥٧

این کتاب براساس برنامه‌ی جدید رشته آموزش دینی - عربی که در تاریخ
۷۳/۴/۱۲ به تصویب شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت فرهنگ و آموزش عالی رسیده
و از مهرماه سال ۱۳۷۳ در مراکز تربیت معلم به اجرا درآمده در دفتر برنامه‌ریزی
و تألیف کتب درسی بعنوان منبع اصلی درس آموزش زبان عربی تألیف گردیده
است.

دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی

همکاران گرامی — مدرسین و اساتید محترم آموزش زبان عربی

با سپاس فراوان به درگاه ایزد یکتا که انوار لطف و هدایت بیکراش، چراغ راه خدمتگزاران واقعی انسان‌هاست و عنایات خاصه‌اش روشنگر راه مجاهدان عرصه تعلیم و تربیت.

به یاری خدا کتاب جدید آموزش زبان عربی (۱) تربیت معلم مطابق با اهداف آموزشی و سرفصل‌های مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی در برنامه‌ی جدید دوره کاردانی تربیت معلم رشته‌ی آموزش دینی و عربی تألیف و به حضورتان تقدیم می‌گردد.

تألیف کتاب‌های جدید تربیت معلم فرصتی برای مؤلفان فراهم آورد که با بهره‌گیری از تجربیات علمی — آموزشی سال‌های گذشته و استفاده از نظرات مفید همکاران در گروه عربی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف و مدرسین مراکز تربیت معلم و دیگر مطالعات و بررسی‌های علمی بتوانند کتابی متناسب با نیاز معلمانانی که تدریس درس عربی دوره‌ی راهنمایی را برعهده دارند و یا در آینده نزدیک این مهم را برعهده می‌گیرند تألیف کنند.

اینک به برخی از نکات به منظور آگاهی بیشتر مدرسان و اساتید محترم اشاره می‌شود :

۱— ادامه منطقی مطالب کتاب‌های دبیرستان

در آموزش زبان عربی آنچه در دوران تحصیل به متعلم آموخته می‌شود یک مجموعه به هم پیوسته است که بخشی از آن در سطوح مقدماتی و بخش دیگر در دوره دبیرستان و بخش دیگر نیز در مراکز تربیت معلم و دانشگاه‌ها تدریس می‌شود. بنابراین دانشجویان تربیت معلم مطالبی تکراری و ناپیوسته با آموخته‌های قبلی نمی‌بینند بلکه مطالب این کتاب ادامه منطقی مطالب گذشته است.

۲- متن درس‌ها

در طراحی و تهیه متن‌ها به خاطر اهمیت خاصی که از جهات مختلف آموزشی دارد سعی شده است که از متون متنوع و جذاب از قبیل آیات، احادیث، داستان، شعر، تمثیل و ... استفاده شود.

۳- توجه به قرآن و احادیث

از آنجاکه هدف غایی آموزش زبان عربی در مدارس، فهم آیات قرآن و احادیث و روایات پیامبر اسلام (ص) و ائمه اطهار علیهم السلام می‌باشد، علاوه بر آن که سعی شده است در متن بعضی از دروس از آیات قرآن و احادیث و ادعیه انتخاب شود در اغلب تمرینات نیز به آیات قرآن و احادیث، توجه شده است.

۴- تعدّد و تنوع تمرین‌ها

در آموزش زبان، تمرین و تکرار یک اصل است، در این کتاب تعدّد و تنوع تمرین‌ها بدان منظور است که دانشجویان با تکرار و ممارست همه قواعد را دقیقاً بیاموزند و بتوانند به راحتی آن‌ها را بکار گیرند. نقش مدرسین گرامی در این خصوص راهنمایی و ترغیب دانشجویان به تلاش و کوشش در انجام تمرینات و حصول اطمینان از یادگیری آنان است.

۵- قواعد کاربردی

در بخش قواعد، به مباحثی پرداخته شده است که کاربرد فراوان دارند و از ذکر برخی مباحث صرفی و نحوی که کاربرد کمتری دارند اجتناب شده است.

۶- مبحث اعلال

مباحث اعلال در این کتاب با توضیحات بیشتری همراه است و قواعد کلی اعلال و اسماء و افعال معتل را دربرمی‌گیرد. این قواعد در دروس مختلف طوری طراحی شده است که دانشجویان به تدریج قواعد مهم آن را فرا می‌گیرد و به آسانی می‌تواند افعال معتل را صرف کند.

۷- تجزیه و ترکیب

از روش‌های بسیار اساسی در آموزش زبان عربی این است که دانشجو بعد از فراگیری قواعد از طریق تجزیه و ترکیب عبارات با کاربرد قواعد آشنا گردد و نقش و نوع کلمات را تشخیص دهد.

۸- اعراب کلمات و نکات مهم

هرچند محور اصلی این کتاب مباحث صرفی است، اما تمریناتی در خصوص اعراب کلمات نیز در کتاب آمده است تا ضمن آن که دانشجویان آموخته‌های دوران دبیرستان را با متون گرانقدر قرآن و حدیث تکمیل می‌کنند، برای فراگیری کتاب آموزش زبان عربی (۲) نیز آمادگی لازم را کسب نمایند چه اینکه در کتاب مذکور بیشتر به مباحث نحوی پرداخته خواهد شد.

۹- استفاده از جدول‌ها

برای آموزش چگونگی صرف افعال و قالب‌های قیاسی دیگر برای تسهیل یادگیری به جای توضیحات مفصل از جدول‌های مناسب استفاده شده است.

۱۰- معانی لغات

به منظور آسان کردن ترجمه متن‌ها و عبارات برای دانشجویان، همه واژه‌ها و ترکیبات دشوار کتاب، با ترجمه فارسی آن، به ترتیب الفبایی، در پایان هر درس آمده است. مدرسین گرامی ضمن راهنمایی و ارشاد دانشجویان در چگونگی استفاده از این واژه‌ها، نحوه‌ی استفاده از فرهنگ‌های مختلف را نیز به دانشجویان خواهند آموخت.

مواردی که اشاره شد اهم اهدافی است که در تألیف این کتاب مورد نظر بوده است. با این همه، تردیدی نیست که این کتاب مانند هر کتاب جدیدالتألیف دیگر، خالی از عیب و نقص نیست. راهنمایی‌ها و تذکرات سودمند شما، در اصلاحات بعدی کتاب مد نظر قرار خواهد گرفت.

و من الله التوفیق

دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی